Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
PEDRO CRUZ VILLALÓN
föredraget den 8 september 2015 [1]

Mål C-300/14

Imtech Marine Belgium NV
mot
Radio Hellenic SA

(begäran om förhandsavgörande från Hof van Beroep te Antwerpen (Belgien))

”Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 805/2004 — Europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar — Krav för intyg — Miniminormer för nationella förfaranden — Gäldenärens rätt att gå i svaromål — Artikel 19 — Förnyad prövning i undantagsfall — Domstolskansliets uppgifter”

1. I förevarande mål ges domstolen för första gången tillfälle att tolka artikel 19.1 i förordning nr 805/2004. [2] I denna bestämmelse föreskrivs, i anslutning till införandet av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar, ett antal miniminormer som varje medlemsstat ska iaktta i sin processrätt som villkor för att få ansöka om förnyad prövning avseende en obestridd fordran i sådana undantagsfall där gäldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran eller att försvara sig. Det yttersta syftet med dessa miniminormer är att säkerställa att rätten att gå i svaromål för en gäldenär mot vilken en dom kan verkställas som har intygats vara en europeisk exekutionstitel, under alla förhållanden faktiskt har iakttagits i ursprungsmedlemsstaten. I detta sammanhang bör beaktas att när exekvaturen upphävs kommer domstolarna i den medlemsstat där verkställighet begärs inte längre att kunna underkasta den intygade domen någon som helst kontroll.

2. Under omständigheterna i det nationella målet hyser den hänskjutande domstolen, vilken i ett överklagat mål ska pröva huruvida det är möjligt att intyga att en dom som har meddelats av domstolen i första instans är en europeisk exekutionstitel, tvivel om i vilken mån den belgiska rättsordningen faktiskt iakttar de processuella miniminormerna i förordning nr 805/2004, i synnerhet i artikel 19. I samband därmed har den nationella domstolen hänskjutit fem tolkningsfrågor till EU-domstolen, vars svar borde göra det möjligt för den nationella domstolen att avgöra huruvida den belgiska lagstiftningen uppfyller kraven i artikel 19 och därmed huruvida det i princip kan intygas att domar rörande obestridda fordringar som meddelats av belgiska domstolar är europeiska exekutionstitlar.

1 — Originalspråk: spanska.

2 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar (EUT L 143, s. 15).

I – **Tillämpliga bestämmelser**

A – *Unionsrätt*

3. Enligt artikel 1 i förordning nr 805/2004 är syftet med förordningen att ”införa en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar, vilket, genom att det fastställs miniminormer, kommer att möjliggöra fri rörlighet för domar, förlikningar som ingåtts inför domstol och officiella handlingar i alla medlemsstater utan att erkännande och verkställighet skall föregås av mellanliggande förfaranden i den medlemsstat där verkställighet begärs”.

4. Av de 26 skäl som anges i förordning nr 805/2004 bör följande framhållas i förevarande mål:

”...

(10) Om en domstol i en medlemsstat har meddelat en dom avseende en obestridd fordran utan att gäldenären har deltagit i domstolsförfarandet, är det ofrånkomligt att ett avskaffande av alla kontroller i verkställighetsmedlemsstaten bör åtföljas och vara beroende av att det finns en tillräcklig garanti för att rätten att gå i svaromål iakttas.

(11) Denna förordning syftar till att främja de grundläggande rättigheterna och tar hänsyn till de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Denna förordning syftar särskilt till att säkerställa att rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 47 i stadgan iakttas fullt ut.

(12) Miniminormer bör fastställas för de förfaranden som leder fram till domen, så att det kan säkerställas att gäldenären, i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att denne kan förbereda sitt svaromål, informeras om domstolsförfarandet, om kraven på att aktivt delta i domstolsförfarandet för att bestrida fordran och om följderna av att inte delta i domstolsförfarandet.

...

(17) De domstolar som är behöriga att granska att de processuella miniminormerna har iakttagits fullt ut bör, i förekommande fall, utfärda ett standardiserat intyg om en europeisk exekutionstitel, där denna granskning och dess resultat redovisas öppet.

(18) Det ömsesidiga förtroendet för rättskipningen i medlemsstaterna motiverar att en domstol i en medlemsstat bedömer huruvida alla villkor för ett intyg om en europeisk exekutionstitel är uppfyllda, i syfte att göra det möjligt att verkställa en dom i alla övriga medlemsstater utan att det i den medlemsstat där domen skall verkställas behöver prövas om de processuella miniminormerna har tillämpats korrekt.

(19) Denna förordning innebär ingen skyldighet för medlemsstaterna att anpassa sin nationella lagstiftning till de processuella miniminormerna. Den ger dem ett incitament att göra det, eftersom möjligheten att verkställa domar effektivare och snabbare i andra medlemsstater endast kan utnyttjas om miniminormerna är uppfyllda.”

5. I artikel 6.1 i förordning nr 805/2004 föreskrivs följande:

”1. En dom avseende en obestridd fordran som har meddelats i en medlemsstat skall vid varje ansökan till den domstol som har meddelat domen intygas vara en europeisk exekutionstitel, om

a) domen är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten, och

b) domen inte strider mot reglerna om domstolsbehörighet i kapitel II avsnitt 3 och 6 i förordning (EG) nr 44/2001, och

c) domstolsförfarandena i ursprungsmedlemsstaten uppfyllde kraven i kapitel III, när en fordran är obestridd i den mening som avses i artikel 3.1 b eller c, och

d) domen meddelades i den medlemsstat där gäldenären hade sin hemvist i den mening som avses i artikel 59 i förordning (EG) nr 44/2001, i fall där

— en fordran är obestridd i den mening som avses i artikel 3.1 b eller c, och

— rör ett avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför dennes affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, och

— gäldenären är konsumenten.”

6. Enligt artikel 12.1 i förordning nr 805/2004, vilken inleder kapitel III som har rubriken ”Miniminormer för förfaranden om obestridda fordringar”, kan ”[e]n dom avseende en fordran som är obestridd i den mening som avses i artikel 3.1 b eller c ... endast intygas vara en europeisk exekutionstitel om domstolsförfarandena i ursprungsmedlemsstaten uppfyllde de processuella kraven i detta kapitel”.

7. I kapitel III i förordning nr 805/2004 finns även artikel 19 som har rubriken ”Miniminormer för att få förnyad prövning i undantagsfall”. Där föreskrivs följande:

”1. Förutom att artiklarna 13–18 skall uppfyllas, gäller även att en dom endast kan intygas vara en europeisk exekutionstitel, om gäldenären enligt ursprungsmedlemsstatens lagstiftning har rätt att ansöka om förnyad prövning av domen, när

a) i) stämningsansökan eller motsvarande handling eller, i förekommande fall, en kallelse till domstolsförhandling har delgivits gäldenären på något av de sätt som föreskrivs i artikel 14, och

ii) delgivning utan gäldenärens förskyllan inte har skett i så god tid att denne hade möjlighet att förbereda sitt svaromål,

eller

b) gäldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter,

förutsatt att gäldenären i vilketdera fallet vidtar åtgärder utan dröjsmål.

2. Denna artikel påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att bevilja förnyad prövning av domen under mer generösa villkor än de som anges i punkt 1.”

B – *Nationell rätt*

8. I Belgisch Gerechtelijk Wetboek (den belgiska processlagen; nedan kallad BGW) finns följande bestämmelser som är relevanta i förevarande mål:

— Artikel 50 BGW: ”Preklusionsfrister får inte förkortas eller förlängas, inte ens med parternas samtycke, med undantag för de fall och på de villkor som föreskrivs i lag. Om den föreskrivna fristen för överklagandet eller invändningen i artiklarna 1048, 1051 och 1253c, punkterna c och d, börjar och slutar under rättsferier, förlängs den fram till den femtonde dagen i det efterföljande rättsåret.”

— Artikel 55 BGW: ”Om det i lag föreskrivs att de frister som beviljas en part som varken har hemvist eller stadigvarande vistas i Belgien eller har delgivningsadress där ska förlängas, ska förlängningen vara 1) 15 dagar, om parten är bosatt i en angränsande medlemsstat eller i Förenade kungariket Storbritannien, 2) 30 dagar, om parten är bosatt i ett annat land i Europa, och 3) 80 dagar, om parten är bosatt någon annanstans i världen.”

— Artikel 860 BGW: ”Oberoende av vilken formalitet som inte har iakttagits eller som har iakttagits på ett felaktigt sätt, får ingen processhandling ogiltigförklaras om det inte uttryckligen föreskrivs i lag. De frister som föreskrivs för att väcka talan är preklusionsfrister. Övriga frister är bara preklusionsfrister om det föreskrivs i lag.”

— Artikel 1048 BGW: ”Utan att det påverkar de tidsfrister som fastställts i överstatliga och internationella bestämmelser, ska fristen för att framställa invändning vara en månad från och med delgivningen av beslutet eller från och med att det delgavs i enlighet med artikel 792 andra och tredje stycket. Om den utevarande parten varken har hemvist eller stadigvarande vistas i Belgien eller har delgivningsadress där, ska fristen för att framställa invändning förlängas i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 55.”

— Artikel 1051 BGW: ”Utan att det påverkar de tidsfrister som fastställts i överstatliga och internationella bestämmelser, ska fristen för att överklaga vara en månad från och med delgivningen av beslutet eller från och med att det delgavs i enlighet med artikel 792 andra och tredje stycket. Denna tidsfrist börjar löpa vid den tidpunkt då beslutet delges även för den part som har begärt det. Om en av parterna som har delgetts eller på vars begäran beslutet har delgetts varken har hemvist eller stadigvarande vistas i Belgien eller har delgivningsadress där, ska fristen för att överklaga förlängas i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 55. Detsamma gäller om en av parterna som delgetts beslutet enligt artikel 792 andra och tredje stycket varken har hemvist eller stadigvarande vistas i Belgien eller har delgivningsadress där.”

II – **Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna**

9. Bolaget Imtech Marine Belgium NV (nedan kallat Imtech), med säte i Belgien, levererade flera olika tjänster till bolaget Radio Hellenic, med säte i Grekland. Eftersom Radio Hellenic inte hade betalat de 23 506,99 euro som Imtech krävde, väckte Imtech talan mot Radio Hellenic i Belgien och yrkade i enlighet med förordning nr 805/2004 att domstolen skulle ålägga Radio Hellenic att betala samt intyga att domen är en europeisk exekutionstitel. Domstolen i första instans, Rechtbank van Koophandel te Antwerpen (Belgien), biföll delvis Imtechs talan. En tredskodom meddelades mot Radio Hellenic, som ålades att betala skuldbeloppet (samt en bot i enlighet med avtalet mellan parterna, jämte dröjsmålsränta och rättegångskostnader). Nämnda domstol fann emellertid att den inte kunde intyga att domen är en europeisk exekutionstitel, vilket Imtech hade yrkat, eftersom den belgiska lagstiftningen inte uppfyller de processuella miniminormer som föreskrivs i förordning nr 805/2004. Imtech överklagade domen till Hof van Beroep te Antwerpen såvitt avsåg den del som innebar att det inte kunde intygas att domen som meddelats i första instans är en europeisk exekutionstitel.

10. Mot bakgrund av den oenighet som råder i belgisk rättspraxis och doktrin rörande frågan huruvida belgisk lagstiftning uppfyller miniminormerna för att få förnyad prövning i undantagsfall enligt artikel 19 i förordning nr 805/2004 – i synnerhet när, som i förevarande fall, en tredskodom har meddelats mot gäldenären och den frist för att överklaga tredskodomar som föreskrivs i belgisk lag har löpt ut – beslutade Hof van Beroep te Antwerpen att vilandeförklara målet och att hänskjuta följande tolkningsfrågor till EU-domstolen för ett förhandsavgörande:

”1) Innebär en underlåtelse att direkt tillämpa förordning nr 805/2004 ett åsidosättande av artikel 288 [FEUF], eftersom

— den belgiska lagstiftaren har underlåtit att genomföra denna förordning i belgisk rätt, och

— den belgiska lagstiftaren har underlåtit – trots att det finns möjlighet att överklaga enligt belgisk lagstiftning – att införa ett förfarande för förnyad prövning i lagstiftningen?

2) Om frågan besvaras nekande: mot bakgrund av att en unionsförordning är direkt tillämplig hur ska ”prövning av domen” i den mening som avses i artikel 19.1 i förordningen [nr 805/2004] förstås? Ska det endast ske en förnyad prövning när stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts eller tillkännagetts på något av de sätt som avses i artikel 14.1 i förordningen [nr 805/2004], med andra ord utan bevis för att handlingarna har mottagits? Innehåller inte belgisk rätt, för att uppfylla kriteriet om ”förnyad prövning” i artikel 19.1 i förordningen [nr 805/2004], på grund av möjligheten till förnyad prövning av tredskodomar enligt artikel 1047 och följande artiklar i [BGW] och möjligheten att överklaga enligt artikel 1050 och följande artiklar i [BGW] redan tillräckliga garantier härvidlag?

3) Ger artikel 50 i [BGW], enligt vilken de frister som anges i artiklarna 860.2, 55 och 1048 i [BGW] kan förlängas vid force majeure eller exceptionella omständigheter utan [gäldenärens] egen förskyllan, ett tillräckligt skydd i den mening som avses i artikel 19.1 b i förordning [nr 805/2004]?

4) Är intygandet som europeisk exekutionstitel av obestridda fordringar ett domstolsavgörande varom yrkande ska framföras i stämningsansökan? Om svaret är ja: ska domstolen då intyga avgörandet som en europeisk exekutionstitel och ska domstolens kansli dokumentera intygandet? Om svaret är nekande: Kan det ankomma på domstolens kansli att intyga att avgöranden utgör en europeisk exekutionstitel?

5) Såvida intygande som europeisk exekutionstitel inte är ett domstolsavgörande, kan då en kärande – som inte har yrkat om en europeisk exekutionstitel i stämningsansökan – senare, efter det att avgörandet vunnit laga kraft, begära att kansliet ska intyga att det utgör en europeisk exekutionstitel?”

11. Eftersom EU-domstolen ansåg att de skäl som den hänskjutande domstolen hade anfört var otillräckliga, skickade EU-domstolen en begäran om upplysningar och uppmanade den hänskjutande domstolen att tillhandahålla lydelsen av de nationella bestämmelser som den hänvisat till i beslutet att begära förhandsavgörande samt relevant nationell rättspraxis, jämte ytterligare upplysningar rörande den andra och den femte tolkningsfrågan. Hof van Beroep te Antwerpen tillhandahöll de begärda upplysningarna och förklaringarna.

12. I förevarande mål har skriftliga yttranden ingetts av den portugisiska, den belgiska och den polska regeringen samt Europeiska kommissionen.

III – **Bedömning**

13. Det bör generellt påpekas att enligt artiklarna 6.1 c och 12 i förordning nr 805/2004 kan en tredskodom som den här aktuella endast intygas vara en europeisk exekutionstitel om de minimikrav som föreskrivs i artikel 13 och följande artiklar i förordningen är uppfyllda. Syftet med dessa krav är att säkerställa att gäldenären har fått den underrättelse om förfarandet som krävs och att han under alla förhållanden har fått tillfälle att yttra sig och gå i svaromål. [3] Även artikel 19 i förordningen, om vars tolkning de frågor som hänskjutits av Hof van Beroep te Antwerpen handlar, ska beaktas mot denna bakgrund.

A – *Den första tolkningsfrågan*

14. Genom sin första tolkningsfråga vill den hänskjutande domstolen få klargjort huruvida artikel 288 FEUF, vari föreskrivs att en förordning ska vara till alla delar bindande, åsidosätts på grund av att bestämmelserna i förordning nr 805/2004 eventuellt inte har införlivats med den belgiska lagstiftningen, i synnerhet vad beträffar föreskrivandet av ett förfarande för förnyad prövning i undantagsfall.

1. Parternas huvudargument

15. De parter som har yttrat sig beträffande den första tolkningsfrågan är eniga om att förordning nr 805/2004 inte ålägger medlemsstaterna att i sin lagstiftning föreskriva ett visst förfarande för förnyad prövning. Om denna möjlighet inte föreskrivs i en medlemsstat, kan domstolarna i den staten inte intyga att en dom är en europeisk exekutionstitel.

2. Bedömning

16. Redan i skäl 19 i förordning nr 805/2004 anges att ”denna förordning innebär ingen skyldighet för medlemsstaterna att anpassa sin nationella lagstiftning till de processuella miniminormerna”. Dessutom föreskrivs det i artikel 19 i förordningen att ”en dom endast kan intygas vara en europeisk exekutionstitel, om gäldenären *enligt ursprungsmedlemsstatens lagstiftning* har rätt att ansöka om förnyad prövning av domen”. [4] Således anser jag att förordning nr 805/2004 inte kräver att de processuella miniminormer som föreskrivs där införlivas med den belgiska lagstiftningen. Som framgår av skäl 19 erbjuder förordning nr 805/2004 visserligen ett ”incitament” för att få till stånd ett sådant införlivande av de processuella miniminormer som förordningen innehåller i den nationella lagstiftningen, genom att de möjliggör en snabbare och mer effektiv verkställighet i andra medlemsstater av domar rörande obestridda fordringar som meddelats i ursprungsmedlemsstaten, men endast om dessa miniminormer är uppfyllda. Det innebär att det inte föreligger någon underlåtenhet i den mening som avses i artikel 258 FEUF om ett sådant införlivande inte sker. [5]

3 — Se analogt domen i målet Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, i vilken domstolen, med hänvisning till konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT 1972, L 299, s. 32; konsoliderad version i EGT 1998, C 27, s. 1), slog fast att ”även om syftet med konventionen är att förenkla formaliteter för ömsesidigt erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden, får detta ändamål inte uppnås genom att inkräkta på rätten till försvar” (punkt 43). Se även domen i målet Debaecker/Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252, punkt 10.

4 — Min kursivering. ”Ursprungsmedlemsstaten” definieras i artikel 4.4 i förordning nr 805/2004 som ”den medlemsstat där den dom har meddelats ... vilken skall intygas vara en europeisk exekutionstitel”.

5 — I handlingarna i målet anges att ett fördragsbrottsförfarande har inletts mot Belgien, men som framgår av kommissionens yttrande (punkt 27) avser fördragsbrottet inte bristande införlivande av de processuella miniminormerna i artikel 12 och följande artiklar i förordning nr 805/2004 (däribland artikel 19) i belgisk rätt, utan bland annat den omständigheten att Belgien intygar att rättsliga avgöranden är europeiska exekutionstitlar utan att i enlighet med artikel 30.1 i förordningen meddela kommissionen att det i belgisk rätt finns ett förfarande som uppfyller kraven i artikel 19. Fördragsbrottsförfarandet har vilandeförklarats i avvaktan på domstolens avgörande i förevarande mål.

17. Således föreslår jag att den första tolkningsfrågan ska besvaras så att artikel 288 FEUF inte åsidosätts enbart av det skälet att det i den nationella lagstiftningen eventuellt inte föreskrivs något särskilt förfarande för förnyad prövning i enlighet med artikel 19 i förordning nr 805/2004.

B – *Den andra tolkningsfrågans första och andra del*

18. Den hänskjutande domstolen har formellt sett delat upp den andra tolkningsfrågan i tre delar, om den första tolkningsfrågan besvaras nekande. Eftersom den andra tolkningsfrågans tredje del emellertid handlar om samma problematik som den tredje tolkningsfrågan, ska jag behandla dem tillsammans. Således ska jag till att börja med behandla den andra tolkningsfrågans första två delar. Den hänskjutande domstolen har för det första sökt klarhet i hur ”prövning av domen” i den mening som avses i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 ska förstås och för det andra huruvida det i den nationella lagstiftningen ska föreskrivas ett förfarande för förnyad prövning endast om en kallelse eller en stämningsansökan har delgivits utan bevis för att handlingarna har mottagits (artikel 14 i förordning nr 805/2004).

1. Parternas huvudargument

19. Den portugisiska regeringen har erinrat om att möjligheten att ansöka om förnyad prövning av domen enligt artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 bygger på att det i två fall kan vara omöjligt för gäldenären att utan egen förskyllan bestrida fordran: dels när delgivning utan gäldenärens förskyllan inte har skett i så god tid att denne hade möjlighet att förbereda sitt svaromål, dels när gäldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter. Enligt den portugisiska regeringen är medlemsstaterna inte skyldiga att i sin lagstiftning särskilt föreskriva ett förfarande för förnyad prövning av denna karaktär, men om de inte gör det kan de domar som deras domstolar meddelar inte intygas vara europeiska exekutionstitlar.

20. För att en dom ska kunna intygas vara en europeisk exekutionstitel måste det enligt kommissionen i den nationella lagstiftningen föreskrivas ett förfarande för förnyad prövning i de två fall som avses i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004. Ett förfarande för förnyad prövning bör således föreskrivas för det första i de fall där stämningsansökan eller kallelsen till förhandling har delgivits gäldenären på något av de sätt som föreskrivs i artikel 14 i förordning nr 805/2004 (”utan bevis på att gäldenären mottagit handlingen”, som artikelns rubrik lyder), men där delgivningen utan gäldenärens förskyllan inte har skett i så god tid att denne hade möjlighet att förbereda sitt svaromål (punkt 1 a). För det andra ska möjlighet till förnyad prövning finnas i varje annat fall där gäldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter (punkt 1 b). De sistnämnda fallen innefattar delgivning med bevis på att gäldenären mottagit handlingen (artikel 13) men där denna är behäftad med något fel.

21. Kommissionen påpekar att varken de två rättsmedel som föreskrivs i belgisk rätt och som den hänskjutande domstolen nämner i sin tolkningsfråga (”invändning” och ”överklagande”) eller det ”extraordinära rättsmedlet ansökan om resning i tvistemål” i artikel 1132 BWG (som den hänskjutande domstolen inte nämner i sina tolkningsfrågor), kan uppfylla de minimikrav som föreskrivs i artikel 19 i förordning nr 805/2004.

2. Bedömning

a) Den andra tolkningsfrågans första del

22. Genom den andra tolkningsfrågans första del har den hänskjutande domstolen sökt klarhet i hur ”förnyad prövning av domen” i den mening som avses i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 ska förstås.

23. Det bör här påpekas att det i förordningen inte närmare preciseras vad som avses med förnyad prövning i undantagsfall. Där anges endast att det i den nationella lagstiftningen ska finnas något förfarande som gör det möjligt för gäldenären att angripa domen i de fall som avses i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 (och även under mer generösa villkor än de som anges i den punkten, enligt vad som föreskrivs i punkt 2).

24. Eftersom detta förfarande inte regleras i unionsrätten och förordning nr 805/2004 uttryckligen hänvisar till lagstiftningen i ursprungsmedlemsstaten, får medlemsstaterna välja mellan olika slags rättsmedel, förutsatt att det förfarande som valts i tillräcklig mån iakttar gäldenärens rätt att gå i svaromål och rätt till en rättvis rättegång (skälen 10 och 11 i förordning nr 805/2004). I analogi med artikel 18 i förordning nr 805/2004, något som även skäl 14 i förordningen tycks bekräfta, anser jag att iakttagandet av gäldenärens rätt att gå i svaromål kräver att denne erbjuds ett förfarande som möjliggör en fullständig förnyad prövning av domen som inte enbart begränsar sig till rättsfrågor.[6]

b) Den andra tolkningsfrågans andra del

25. Vad beträffar den andra tolkningsfrågans andra del, rörande huruvida förfarandet för förnyad prövning enligt artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 är tillämpligt på andra fall än de där stämningsansökan eller kallelsen till förhandling har delgivits på något av de sätt som anges i artikel 14 i förordningen, vill jag till att börja med påpeka att EU-domstolen uppmanade den hänskjutande domstolen att klargöra huruvida det nationella målet verkligen rörde ett sådant fall. Den hänskjutande domstolen svarade att ”det nationella målet enbart handlar om det fall där gäldenären – oberoende av delgivningssätt – inte har möjlighet till ’förnyad prövning’ i sak av det ursprungliga avgörandet i varje fall där force majeure eller exceptionella omständigheter utan egen förskyllan föreligger”. Det innebär att den hänskjutande domstolen bekräftade att de faktiska omständigheterna i förevarande mål i princip omfattas av artikel 19.1 b i förordning nr 805/2004.

26. Jag anser emellertid att den andra tolkningsfrågans andra del, så som den är formulerad, ska besvaras oavsett vilket av de två fallen i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 som de faktiska omständigheterna i det nationella målet omfattas av. Det beror på att bestämmelsen i fråga inte gör intygandet av att domen utgör en europeisk exekutionstitel avhängigt av huruvida den gäldenär som berörs av ett av de undantagsfall som beskrivs i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 *i praktiken* har eller har haft möjlighet att begära förnyad prövning av domen, utan huruvida det *i teorin*, i ursprungsmedlemsstatens rättsordning, finns en ”lämplig mekanism” (skäl 14) för att i båda fallen ansöka om fullständig förnyad prövning av domen.[7] Denna mekanism ska dessutom meddelas kommissionen i enlighet med artikel 30.1 a i förordningen.

6 — Se beträffande detta även S. Pabst, ”Art. 19 EG-VollstrTitel VO”, i T. Rauscher (red.): *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht – Kommentar*. Sellier, 2010, punkt 13.

7 — Se bland annat S. Arnold, ”VO (EG) 805/2004 – Art. 19”, i Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, 2014, punkt 1; S. Pabst, a.a. (fotnot 6), punkt 4, samt Kropholler/von Hein, ”Art. 19 EuVTVO”, i *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9 uppl. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, punkt 5, och där citerade författare.

27. Denna bedömning bekräftas av den omständigheten att den domstol som prövar saken i ett fall som det här aktuella inte alltid kan veta vilket av de två fallen i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004 som den tredskande gäldenären omfattas av. Det innebär att domstolen då den ska avgöra huruvida den meddelade domen ska intygas vara en europeisk exekutionstitel, måste bedöma om sådana förfaranden finns i teorin och inte i praktiken.

28. För att kunna intyga att domar som meddelats av domstolar i en medlemsstat är europeiska exekutionstitlar, räcker det av ovan angivna skäl inte att det i denna medlemsstats lagstiftning föreskrivs ett förfarande för förnyad prövning om gäldenären har delgivits en kallelse eller stämningsansökan på det sätt som anges i artikel 14 i förordning nr 805/2004, det vill säga utan bevis på att handlingen mottagits (givetvis förutsatt att delgivning utan gäldenärens förskyllan inte har skett i så god tid att denne hade möjlighet att förbereda sitt svaromål, vilka är de kumulativa villkor som föreskrivs i artikel 19.1 a ii i förordningen). [8] Lagstiftningen i medlemsstaten måste även föreskriva ett förfarande för förnyad prövning om det fall föreligger som avses i artikel 19.1 b i förordningen, det vill säga om gäldenären (även om delgivning skett på det sätt som föreskrivs i artikel 13 i förordning nr 805/2004, det vill säga med bevis på att handlingen mottagits) utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter.

C – *Den andra tolkningsfrågans tredje del och den tredje tolkningsfrågan*

29. Den hänskjutande domstolen har genom den andra tolkningsfrågans tredje del och den tredje tolkningsfrågan sökt klarhet i om bestämmelserna om invändning och överklagande i den nationella lagstiftningen, inbegripet möjligheten att förlänga fristen för att begagna sig av dessa rättsmedel då force majeure föreligger, uppfyller kraven avseende förnyad prövning i undantagsfall som föreskrivs i artikel 19.1 i förordning nr 805/2004.

1. Parternas huvudargument

30. Efter att ha granskat skillnaderna mellan ”force majeure” och ”exceptionella omständigheter utan egen förskyllan”, hävdar den polska regeringen att möjligheten att förlänga de preklusionsfrister som gäldenären inte har kunnat iaktta på grund av force majeure eller på grund av exceptionella omständigheter utan egen förskyllan, ger tillräckligt skydd med avseende på artikel 19.

31. Kommissionen anser att artikel 50 BGW, så som den har tolkats i belgisk rättspraxis, inte förefaller medge någon förlängning av fristerna i fråga (för överklagande och för invändning) på ett sådant sätt att kraven i artikel 19 i förordning nr 805/2004 uppfylls. Det beror i synnerhet på att begreppet ”force majeure” i belgisk rätt ges en mycket restriktiv tolkning som inte innefattar fall som kan anses utgöra ”exceptionella omständigheter” i den mening som avses i artikel 19.

32. Den belgiska regeringen har föreslagit att de tre första tolkningsfrågorna tillsammans ska besvaras så att en gäldenär under alla förhållanden, även då force majeure eller exceptionella omständigheter föreligger, förfogar över ett lämpligt och tillräckligt rättsmedel i Belgien i den mening som avses i förordning nr 805/2004. Vad beträffar begreppen ”force majeure” och ”exceptionella omständigheter utan egen förskyllan”, har den belgiska regeringen påpekat att ”force majeure”, så som begreppet har definierats av den belgiska domstolen Hof van Cassatie, även omfattar ”exceptionella omständigheter utan gäldenärens förskyllan”, förutsatt att det har varit omöjligt för gäldenären att agera och att dessa

8 — Bestämmelsens lydelse är förvirrande, eftersom förskyllan ordagrant syftar på delgivningen, vilken i själva verket inte alls är beroende av gäldenären, eftersom den sker utan bevis på att handlingen mottagits. Det logiska vore således att uppfatta det så att gäldenärens förskyllan syftar på de *omständigheter under vilka han får kännedom om dess innehåll*. Det innebär att det är på hans förskyllan om han till exempel på grund av försumlighet inte kontrollerar sin post regelbundet (se beträffande detta S. Pabst, a.a. (fotnot 6), punkt 9, och S. Arnold, a.a. (fotnot 7), punkt 11. Se även J.F. van Drooghenbroeck och S. Brijs: ”La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen”, i G. de Leval och M. Candela Soriano (samordnare), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*. Bryssel: Larcier, 2007, s. 249).

omständigheter har varit oförutsägbara och oundvikliga. Dessutom kan enligt den belgiska regeringen en svarande som inte har kännedom om att det finns ett förfarande och som inte har delgivits domen, framställa invändning mot eller överklaga domen från och med den tidpunkt då han eller hon får kännedom om den, även om den normala fristen för att använda sig av dessa rättsmedel redan har löpt ut, förutsatt att han eller hon handlar utan dröjsmål.

2. Bedömning

33. Enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen har tillhandahållit, föreskrivs i den belgiska rättsordningen främst två sätt att angripa en dom i fall som det här aktuella: invändning, vilken särskilt är avsedd för att angripa tredskodomar (artikel 1047 och följande artiklar i BGW), och överklagande (artikel 1050 och följande artiklar i BGW). Enligt vad som föreskrivs i artiklarna 1048 och 1051 BGW, för respektive rättsmedel, är fristen för att använda sig av dessa en månad räknad från det att domen delgavs. Denna frist förlängs enligt artikel 55 BGW om svaranden inte har hemvist i Belgien. Enligt den hänskjutande domstolen tolkar Hof van Cassatie i Belgien artikel 50 BGW så att om force majeure föreligger, godtas en förlängning av fristen för att använda sig av dessa rättsmedel.

34. Framför allt ska utgångspunkten vara att det ankommer på den hänskjutande domstolen att tolka den nationella rätten. Det följer av fast rättspraxis att ”det inte ankommer på EU-domstolen att i ett mål om förhandsavgörande uttala sig om tolkningen av nationella bestämmelser eller att avgöra om den hänskjutande domstolens tolkning av dessa är korrekt”.[9] Domstolen är inte behörig att ”tillämpa” unionsrättsliga bestämmelser på ett visst fall.[10]

35. I förevarande mål ankommer det på EU-domstolen att ge den hänskjutande domstolen alla uppgifter som behövs rörande innehållet i artikel 19 i förordning nr 805/2004 och de krav som där föreskrivs, medan det ankommer på den hänskjutande domstolen att beakta följderna av den tolkning som den har begärt och avgöra huruvida den nationella lagstiftningen uppfyller de processuella minimikraven som föreskrivs i artikel 19.

36. Som jag tidigare har påpekat föreskrivs det i artikel 19 i förordning nr 805/2004, liksom i övriga bestämmelser i kapitel III i denna förordning, ett antal processuella miniminormer som domstolsförfarandena i ursprungsmedlemsstaten ska uppfylla för att domar rörande obestridda fordringar som har meddelats av dess domstolar ska kunna intygas vara europeiska exekutionstitlar i denna medlemsstat. Närmare bestämt behandlas i artikel 19 de två fall som beskrivs i punkt 28 i detta förslag till avgörande. För att rättsordningen i en medlemsstat ska anses uppfylla miniminormerna för att få förnyad prövning i undantagsfall, bör den som tidigare nämnts göra det möjligt för gäldenären att ansöka om förnyad prövning av en dom rörande en obestridd fordran om något av dessa två fall föreligger.

37. Artikel 19.1 a i förordning nr 805/2004 avser uttryckligen det fall där en handling som gäldenären borde ha reagerat på har delgivits honom på något av det sätt som föreskrivs i artikel 14 i förordningen, vilka alla har det gemensamt att det inte finns några garantier för att den handling som delges har nått gäldenären som är adressat, utan bara en hög grad av sannolikhet, såsom påpekas i skäl 14 i förordning nr 805/2004. Det kan emellertid också vara så, och då är vi inne på det fall som avses i artikel 19.1 b i förordningen, att delgivningen har skett, inbegripet på ett sådant sätt som avses i artikel 13 (det vill säga med bevis på att gäldenären mottagit handlingen), men att gäldenären utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter. Det kan också vara så att delgivningen har skett, men på ett felaktigt sätt, utan att de miniminormer som föreskrivs i förordning nr 805/2004 uppfylls.

9 — Se bland annat dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 22 och där angiven rättspraxis.

10 — Se bland annat dom Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, punkt 21, och dom NLB Leasing, C-209/14, EU:C:2015:440, punkt 25.

38. Det var just ett fall där en delgivning inte hade skett på giltigt vis – eller inte alls – som gav upphov till domen i målet eco cosmetics och Raiffeisenbank St. Georgen,[11] i vilken domstolen tolkade en bestämmelse som förefaller vara analog med artikel 19 i förordning nr 805/2004, nämligen artikel 20 i förordning nr 1896/2006.[12] I denna artikel föreskrivs en förnyad prövning i undantagsfall av ett europeiskt betalningsföreläggande som har utfärdats i ett förfarande för europeiskt betalningsföreläggande. I den ovannämnda domen slog domstolen fast att när ett europeiskt betalningsföreläggande inte har delgivits på ett sätt som uppfyller de minimikrav som fastställts i förordning nr 1896/2006, är verkställighetsförfarandena i förordningen inte tillämpliga på det, vilket innefattar det förfarande som föreskrivs i artikel 20. I sådana fall har svaranden enligt domstolen inte fått någon verklig och saklig möjlighet att bestrida betalningsföreläggandet på ett sådant sätt som avses i artikel 16 i förordningen.[13] När en brist som påverkat delgivningen visar sig först efter verkställighetsförklaringen av ett europeiskt betalningsföreläggande, måste svaranden ha möjlighet att invända mot den bristen med hjälp av de rättsmedel som föreskrivs i den nationella lagstiftningen,[14] vilken brist – om den bevisas i vederbörlig ordning – medför att verkställighetsförklaringen är ogiltig.

39. Jag anser emellertid att domstolens resonemang i domen i målet eco cosmetics och Raiffeisenbank St. Georgen[15] beträffande artikel 20 i förordning nr 1896/2006 inte kan tillämpas på en bestämmelse som artikel 19 i förordning nr 805/2004 som bara ger sken av att vara analog. I den domen slog domstolen fast att en delgivning som inte uppfyller de minimikrav som föreskrivs i förordning nr 1896/2006, inte gör det möjligt för gäldenären att angripa det europeiska betalningsföreläggandet på det sätt som särskilt föreskrivs för detta i själva förordningen, nämligen genom att bestrida det. I sådana fall ges inte ens någon möjlighet till förnyad prövning enligt artikel 20 i den ovannämnda förordningen. Om det europeiska betalningsföreläggandet har blivit verkställbart till följd av att det är omöjligt för svaranden att bestrida det, får denna verkställbarhet bestridas på de sätt som föreskrivs i den nationella lagstiftningen, till vilken det hänvisas i artikel 26 i förordning nr 1896/2006 för alla processrättsliga frågor som inte tas upp i förordningen, men inte på det sätt som föreskrivs i artikel 20 i förordningen.

40. Till skillnad från artikel 20 i förordning nr 1896/2006 skapar och reglerar artikel 19 i förordning nr 805/2004 inte något eget unionsrättsligt förfarande för förnyad prövning,[16] utan den fastställer endast ett antal minimikrav som processrätten i medlemsstaterna ska uppfylla (i teorin) för att domar som deras domstolar har meddelat ska få intygas vara europeiska exekutionstitlar.[17]Om delgivningen av den handling mot vilken gäldenären borde ha reagerat har skett på ett bristfälligt sätt inom ramen för förordning nr 805/2004 – bland annat i det fall, som kommissionen har tagit upp, där man använt ett delgivningssätt med bevis på att gäldenären mottagit handlingen i enlighet med artikel 13 i förordning nr 805/2004 – är artikel 19 i förordning nr 805/2004 fortfarande tillämplig.

41. För att uppfylla de processuella minimikrav som fastställs i artikel 19 i förordning nr 805/2004 får det för de rättsmedel som föreskrivs i den nationella lagstiftningen – i synnerhet i de fall där delgivningen har skett på ett bristfälligt sätt, men inte bara i de fallen – inte fastställas en frist som börjar löpa vid den tidpunkt då delgivningen av den handling som gäldenären bör reagera på sker. Det kan av olika skäl hända att delgivningen har skett men att gäldenären trots allt inte får reda på

11 — C-119/13 och C-120/13, EU:C:2014:2144.

12 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande (EUT L 399, s. 1).

13 — Domstolen slog i punkt 41 i den ovannämnda domen fast att ”[o]m ett europeiskt betalningsföreläggande inte delges på ett sätt som uppfyller de minimikrav som fastställts [i förordning nr 1896/2006], ... har sökanden inte nödvändigtvis alla uppgifter som krävs för att avgöra om vederbörande ska bestrida föreläggandet eller inte”. Detta påverkar i sin tur giltigheten av de förfaranden som är beroende av att bestridandefristen har löpt ut, vilket är fallet med förfarandet för förnyad prövning i artikel 20.

14 — Dom eco cosmetics och Raiffeisenbank St. Georgen, C-119/13 och C-120/13, EU:C:2014:2144, punkterna 46 och 47.

15 — C-119/13 och C-120/13, EU:C:2014:2144.

16 — Se beträffande detta även S. Pabst, a.a. (fotnot 6), punkt 3.

17 — Se även S. Arnold, a.a. (fotnot 7), punkt 4, som påpekar att till skillnad från artikel 20 i förordning nr 1896/2006 föreskrivs i artikel 19 i förordning nr 805/2004 inte någon konkret konsekvens för det fall att gäldenärens ansökan om förnyad prövning bifalls (ibidem, punkt 8).

innehållet i den delgivna handlingen inom den frist som föreskrivs i den nationella lagstiftningen, eller att han utan egen förskyllan inte får reda på det i så god tid att han haft möjlighet att förbereda sitt svaromål. Som den hänskjutande domstolen själv medger i den kompletterande information som den lämnat på begäran av EU-domstolen, ”kan fristen för att använda sig av rättsmedlet ha löpt ut utan att gäldenären har kunnat använda sig av det”.

42. Denna bedömning bekräftas av det som domstolen slog fast (med avseende på artikel 34.2 i förordning nr 44/2001) [18] i domen i målet ASML, [19] nämligen att ”[f]ör att en utebliven svarande skall ha ’haft möjlighet’, i den mening som avses i artikel 34.2 i förordning nr 44/2001, att angripa en tredskodom som har meddelats mot honom krävs följaktligen att han har fått kännedom om innehållet i domen på ett sådant sätt att han i tillräcklig tid har kunnat göra gällande sina rättigheter på ett effektivt sätt vid domstolen i ursprungsstaten”, [20] samt av Europadomstolens dom i målet Miragall Escolano m.fl., [21] i vilken den slog fast att ”rätten att väcka talan eller överklaga ska utövas från och med den tidpunkt då de berörda parterna faktiskt kan få kännedom om de domstolsavgöranden som ålägger dem en skyldighet eller som kan åsidosätta deras legitima rättigheter eller intressen”.

43. Således anser jag att lagstiftning i en medlemsstat som hindrar svaranden från att ansöka om förnyad prövning av domen när den frist på en månad har löpt ut som börjar löpa vid den tidpunkt då delgivningen sker och inte vid den tidpunkt då svaranden har fått kännedom om dess innehåll, inte uppfyller miniminormerna för förnyad prövning i undantagsfall. Huruvida så verkligen är fallet i den nationella lagstiftningen ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva.

44. Vad beträffar frågan huruvida möjligheten att förlänga preklusionsfristen för rättsmedlen i fråga vid force majeure eller exceptionella omständigheter utan gäldenärens förskyllan, på det sätt som föreskrivs i BWG, är tillräcklig för att uppfylla kraven i artikel 19.1 b i förordning nr 805/2004, vill jag upprepa att det ankommer på den hänskjutande domstolen att tolka den nationella rätten. Genom att kategorierna ”force majeure” och andra ”exceptionella omständigheter” utan gäldenärens förskyllan används parallellt i artikel 19.1 b i förordning nr 805/2004, är det emellertid uppenbart att denna bestämmelse gör åtskillnad mellan dessa två begrepp. [22] Av detta kan enligt min uppfattning slutsatsen dras att förordning nr 805/2004 utgör hinder för en nationell lagstiftning som medger en förlängning av fristerna för att angripa en dom rörande en bestridd fordran endast i fall av force majeure, men inte då det föreligger andra exceptionella omständigheter utan gäldenärens förskyllan som kan ha hindrat honom från att bestrida fordran. Detta är fullt förenligt med syftet att bara tillåta att en dom intygas vara en europeisk exekutionstitel om gäldenärens rätt att gå i svaromål och rätt till en rättvis rättegång har garanterats i tillräcklig mån (se skälen 10 och 11 i förordning nr 805/2004). Huruvida så verkligen är fallet med den nationella lagstiftningen i fråga ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva.

18 — Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, s. 1). Som kommissionen påpekade har artikel 19 i förordning nr 805/2004 en liknande funktion som artikel 34.2 i förordning nr 44/2001, vilket innebär att tolkningen av den sistnämnda bestämmelsen är relevant för tolkningen av den förstnämnda.

19 — C-283/05, EU:C:2006:787, punkt 48.

20 — Se även dom Debaecker/Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252: ”frågan huruvida delgivningen har skett i tillräckligt god tid för att svaromålet ska kunna förberedas är beroende av en bedömning av de faktiska omständigheterna och den får således inte regleras varken i ursprungsdomstolens nationella lagstiftning eller i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där domen görs gällande” (punkt 27).

21 — Europadomstolen, dom av den 25 januari 2000 i målet Miragall Escolano m.fl. mot Spanien, Recueil des arrêts et décisions 2000-I, s. 275, § 37.

22 — Här används samma formulering som i artikel 20.1 b i förordning nr 1896/2006, en bestämmelse med avseende på vilken domstolen tidigare har slagit fast, i beslutet i målet Novontech-Zala, C-324/12, EU:C:2013:205, punkt 24, att det rör sig om två olika kategorier. Domstolen konstaterade där att ”... i ett sådant fall då det inte är fråga om force majeure ... [ska] svaranden [ha] varit förhindrad att bestrida fordran i tid på grund av exceptionella omständigheter”.

45. Sammanfattningsvis föreslår jag att domstolen ska besvara den andra tolkningsfrågans tredje del och den tredje tolkningsfrågan så att en lagstiftning i en medlemsstat som hindrar gäldenären från att ansöka om förnyad prövning av en dom när en frist som börjar löpa vid den tidpunkt då delgivningen sker och inte vid den tidpunkt då gäldenären verkligen får kännedom om innehållet i den delgivna handlingen har löpt ut, inte uppfyller miniminormerna för att få förnyad prövning i undantagsfall. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida den nationella processrätten och den tolkning av denna som domstolarna i medlemsstaten gör, medger en förlängning av fristerna för att angripa en dom rörande en obestridd fordran, inte bara vid force majeure, utan även när andra exceptionella omständigheter föreligger utan gäldenärens förskyllan som kan ha hindrat honom från att bestrida fordran, i enlighet med vad som förskrivs i artikel 19 i förordning 805/2004.

D – *Den fjärde tolkningsfrågan*

46. Den hänskjutande domstolen har genom den fjärde tolkningsfrågan i korthet sökt klarhet i om intygandet av att en dom utgör en europeisk exekutionstitel är ett domstolsavgörande, och således förbehållet domstolen, varom yrkande ska framföras i stämningsansökan, eller om detta intygande får anförtros domstolens kansli.

1. Parternas huvudargument

47. Den belgiska regeringen anser att intygandet inte är ett domstolsavgörande och att det därför kan anförtros domstolens kansli.

48. Den polska regeringen har påpekat att det enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi, ankommer på den nationella lagstiftningen att fastställa vilken myndighet som får intyga. Det behöver inte nödvändigtvis vara en domstol, men effektivitetsprincipen måste iakttas.

49. Enligt den portugisiska regeringen föreskriver inte förordningen i fråga att det måste vara en domstol som intygar att en dom rörande en obestridd fordran är en europeisk exekutionstitel. [23] Den portugisiska regeringen menar emellertid att när det gäller domar är beslutet att intyga ett domstolsavgörande, vilket innebär att den domstol som meddelar en dom även är behörig att pröva huruvida de villkor som anges i förordningen är uppfyllda för att den ska kunna intygas vara en europeisk exekutionstitel. Ett beslut som medger ett automatiskt erkännande av en enskild exekutionstitel utan några andra formaliteter måste fattas av en domstol. [24]

50. Kommissionen anser inte att intygandet nödvändigtvis måste göras av en domstol, utan att medlemsstaterna får anförtro det åt en tjänsteman vid en domstol, under förutsättning att tillämpningen av förordning nr 805/2004 inte äventyras och det inte medför ytterligare krav på de berörda parterna. Enligt kommissionen [25] ska medlemsstaterna se till att de personer som har i uppdrag att intyga har en lämplig juridisk utbildning så att de kan göra en sådan saklig bedömning som förordningen kräver.

23 — Punkt 18 i dess skriftliga yttrande.

24 — Punkt 15 i dess skriftliga yttrande.

25 — Punkt 13 i dess skriftliga yttrande.

2. Bedömning

51. I artikel 6.1 i förordning nr 805/2004 anges endast att en ansökan om att en dom avseende en obestridd fordran ska intygas vara en europeisk exekutionstitel ska inges ”till den domstol som har meddelat domen”,[26] men den ger ”medlemsstaterna en viss frihet i fråga om behörighetsfördelning”.[27] Med stöd av denna ”frihet” har Belgien valt att anförtro åt domstolens kansli att i stället för domstolen göra intyganden inom ramen för förordning nr 805/2004.[28]

52. Jag anser att man framför allt måste göra skillnad mellan ”intygande av att en dom är en europeisk exekutionstitel” (artikel 6 i förordning nr 805/2004) och ”utfärdande av intyget” (artikel 9 i förordning nr 805/2004), vilket den hänskjutande domstolen också tycks ha gjort då den formulerade tolkningsfrågan.[29] Jag anser att utfärdandet av intyget, efter det att beslut fattats om att intyga att domen är en europeisk exekutionstitel (vilket kräver att det prövas huruvida minimikraven i förordning nr 805/2004 är uppfyllda), inte nödvändigtvis är något som domstolen måste göra, utan att det kan anförtros domstolens kansli.

53. Vad gäller själva intygandet, bortsett från det rent språkliga argumentet att uttrycket ”domstol” hela tiden används i förordning nr 805/2004 för att beteckna den myndighet som ska svara för detta,[30] tvivlar jag starkt på att denna prövning kan anförtros domstolens kansli. Den prövning som ska göras enligt förordning nr 805/2004 är inte enbart formell, utan kräver att det prövas huruvida domen har meddelats och förfarandet har genomförts i vederbörlig ordning. Den innebär också att det bland annat prövas huruvida lagstiftningen i ursprungsmedlemsstaten medger en förnyad prövning i enlighet med artikel 19 i förordningen, något som när det gäller just Belgien tycks vara starkt omtvistat i rättspraxis och doktrin, vilket framgår av den information som den hänskjutande domstolen har tillhandahållit.[31]

26 — Vilken i artikel 4.6 definieras som ”den domstol vid vilken handläggningen av förfarandet pågick vid tidpunkten för att de villkor som avses i artikel 3.1 a, b och c är uppfyllda”.

27 — KOM(2004) 90 slutlig, punkt 3.3.2, kommentarer till den dåvarande artikel 5 i rådets gemensamma ståndpunkt inför antagandet av denna förordning.

28 — Den har gjort det genom ministeriellt cirkulär av den 22 juni 2005 (*Moniteur belge* av den 28 oktober 2005, s. 47402). Stark kritik mot denna lösning framförs i Kropholler/von Hein, ”Art. 6 EuVTVO”, i *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9 uppl. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, punkt 3, och där citerade författare. Se även, särskilt med avseende på Belgien, J.F. van Drooghenbroeck och S. Brijs, *Un titre exécutoire européen*. Bryssel: Larcier, 2006, s. 14 och följande sidor; av samma författare, ”La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen”, i G. de Leval och M. Candela Soriano (samordnare), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*. Bryssel: Larcier, 2007, s. 215 och följande sidor, samt P. Gielen, ”Le titre exécutoire européen, cinq ans après: rêve ou réalité?”. *Journal des Tribunaux* 2010, s. 571. En heltäckande sammanfattning av Belgiens rättspraxis inom detta område och den praxis som domstolarna och domstolarnas kanslier har utvecklat i Belgien rörande intygande av att domar är europeiska exekutionstitlar finns i C. Vanheukelen, ”Le titre exécutoire européen – Approche d’un praticien du droit”, i G. de Leval och F. Georges (red.): *Le Droit judiciaire en mutation. En hommage à Alphonse Kohl*. Liège: Anthemis, 2007, s. 17 och följande sidor.

29 — ”En europeisk exekutionstitel är inte en ’särskild typ av avgörande’, utan en ’egenskap’ hos vissa domar, förlikningar och handlingar som när det har konstaterats att de har utfärdats i enlighet med vissa krav och det har intygats i en handling (= intyg om europeisk exekutionstitel) att dessa krav är uppfyllda, gör att de blir verkställbara i hela Europeiska gemenskapen på samma sätt som i den medlemsstat där de har utfärdats … Ett intyg om europeisk exekutionstitel … är en handling som ... officiellt ... styrker att de ovannämnda villkoren är uppfyllda och återger det centrala innehållet i avgörandet … Att det rör sig om en europeisk exekutionstitel styrks genom ett lämpligt ’intyg om europeisk exekutionstitel’” (R. Gil Nievas och J. Carrascosa González, ”Consideraciones sobre el Reglamento 805/2004, de 21 de abril de 2004, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados”, i A.L. Calvo Caravaca och E. Castellanos Ruiz (red.): *La Unión Europea ante el Derecho de la globalización*. Colex, 2008, s. 380 och 381).

30 — Se även skäl 17, som innehåller formuleringen ”[d]e domstolar som är behöriga att granska att de processuella miniminormerna har iakttagits fullt ut”.

31 — Se även de verk av belgiska författare till vilka det hänvisas i fotnot 28.

54. Just på grund av att det är så omdiskuterat huruvida den nationella lagstiftningen i en medlemsstat uppfyller de miniminormer som föreskrivs i artikel 19, anser jag att beslutet att intyga att en dom är en europeisk exekutionstitel enbart bör fattas av en domstol. Det bör dessutom beaktas att beslutet att intyga enligt artikel 10.4 i förordning nr 805/2004 inte får överklagas [32] och att domstolarna i verkställighetsmedlemsstaten inte kommer att kunna pröva om de processuella miniminormerna har uppfyllts i ursprungsmedlemsstaten. [33]

55. Mot bakgrund av ovanstående överväganden och just för att – i synnerhet under omständigheter som är starkt omtvistade i rättspraxis som i förevarande fall – säkerställa att gäldenärens rätt att gå i svaromål och rätt till en rättvis rättegång, vilka båda erkänns i artikel 47 i stadgan, iakttas fullt ut, anser jag att beslutet att intyga att en dom är en europeisk exekutionstitel bör förbehållas domstolen, även om uppgiften att utfärda intyg om detta kan anförtros domstolens kansli.

56. Vad beträffar frågan huruvida yrkandet om att det ska intygas att en dom är en europeisk exekutionstitel ska framställas i stämningsansökan (den första meningen i det första stycket i den fjärde tolkningsfrågan), föreskrivs det i artikel 6 i förordning nr 805/2004 att en dom avseende en obestridd fordran som har meddelats i en medlemsstat ska *vid varje ansökan* till den domstol som har meddelat domen intygas vara en europeisk exekutionstitel. Som kommissionen har påpekat är det meningslöst att kräva att yrkandet om intygande ska framställas tillsammans med stämningsansökan (även om yrkandet utan tvekan kan framställas då), eftersom man vid den tidpunkten fortfarande inte kan veta huruvida fordran kommer att bestridas och följaktligen inte heller huruvida det avgörande som meddelas i slutet av förfarandet kommer att uppfylla de nödvändiga kraven för att kunna intygas vara en europeisk exekutionstitel.

57. Sammanfattningsvis föreslår jag att domstolen ska besvara den fjärde tolkningsfrågan så att beslutet att intyga att domen är en europeisk exekutionstitel bör vara förbehållet domstolen, men att utfärdandet av intyg om detta kan anförtros domstolens kansli.

E – *Den femte tolkningsfrågan*

58. Den femte tolkningsfrågan, vilken hänskjuts om intygandet att en dom är en europeisk exekutionstitel inte är ett domstolsavgörande, handlar om vid vilken tidpunkt ett intygande ska yrkas. I synnerhet undrar den hänskjutande domstolen huruvida ett intygande att en dom är en europeisk exekutionstitel får yrkas efter det att domen har vunnit laga kraft.

59. Mot bakgrund av mitt förslag till svar på den fjärde tolkningsfrågan, saknas det anledning att besvara den femte tolkningsfrågan.

60. För det fall att domstolen inte godtar mitt förslag till svar på den fjärde tolkningsfrågan, bör det beaktas att den hänskjutande domstolen i förevarande fall uppmanades att klargöra huruvida käranden i det nationella målet i själva verket inte hade framställt yrkande om intygande av domen i stämningsansökan. Eftersom den hänskjutande domstolen uppgav att käranden i stämningsansökan hade yrkat att domen skulle intygas vara en europeisk exekutionstitel, anser jag under alla förhållanden att den femte tolkningsfrågan inte ska besvaras, eftersom den är hypotetisk.

32 — Ett intyg om europeisk exekutionstitel kan bara rättas till, om det på grund av ett skrivfel eller liknande föreligger bristande överensstämmelse mellan domen och intyget (artikel 10.1 a i förordning nr 805/2004), eller återkallas, när det är uppenbart att intyget beviljades felaktigt med beaktande av de krav som fastställs i förordningen (artikel 10.1 b i förordning nr 805/2004).

33 — Skäl 18 i förordning nr 805/2004.

IV – **Förslag till avgörande**

61. Med hänsyn till vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen besvarar Hof van Beroep te Antwerpens tolkningsfrågor enligt följande:

1) Artikel 288 FEUF åsidosätts inte enbart av det skälet att det i den nationella lagstiftningen eventuellt inte föreskrivs något särskilt förfarande för förnyad prövning i enlighet med artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar.

2) För att kunna intyga att domar som meddelats av domstolar i en medlemsstat är europeiska exekutionstitlar, räcker det inte att det i denna medlemsstats lagstiftning föreskrivs en möjlighet att begära förnyad prövning om gäldenären har delgivits en kallelse eller en stämningsansökan på det sätt som anges i artikel 14 i förordning nr 805/2004 och att övriga villkor i artikel 19.1 a i förordningen är uppfyllda. Lagstiftningen i medlemsstaten måste även möjliggöra en förnyad prövning om gäldenären (även om delgivning skett på det sätt som föreskrivs i artikel 13 i förordning nr 805/2004) utan egen förskyllan har varit förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter. Det förfarande som medlemsstaten väljer ska i tillräcklig mån iaktta gäldenärens rätt att gå i svaromål och rätt till en rättvis rättegång samt möjliggöra en fullständig förnyad prövning av domen som inte enbart inskränker sig till rättsfrågor.

3) En lagstiftning i en medlemsstat som hindrar gäldenären från att ansöka om förnyad prövning av domen när den frist har löpt ut som börjar löpa vid den tidpunkt då delgivningen sker och inte vid den tidpunkt då svaranden faktiskt har fått kännedom om den delgivna handlingens innehåll, uppfyller inte miniminormerna för förnyad prövning i undantagsfall. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida den nationella processrätten och den tolkning av denna som domstolarna i medlemsstaten gör, medger en förlängning av fristerna för att angripa en dom rörande en obestridd fordran, inte bara vid force majeure, utan även när andra exceptionella omständigheter föreligger utan gäldenärens förskyllan som kan ha hindrat honom från att bestrida fordran, i enlighet med vad som förskrivs i artikel 19 i förordning 805/2004.

4) Beslutet att intyga att domen är en europeisk exekutionstitel bör vara förbehållet domstolen, även om ett utfärdande av intyg om detta kan anförtros domstolens kansli.

5) Det saknas anledning att besvara den femte frågan.